

Tolminski glas

Leto II. - Štev. 6

GLASILO TOLMINSKIH DOMOBRANCEV

Tolmin, 10. feb.

Komunistična vzgoja

Vse umore, mučenja nedolžnih, ropanje in izsiljevanje in podobne zločine hočejo naši tollovaji zabrisati z lepimi tiskanimi frazami, kot je naprimer ta „O vzgoji novega državljana v vzornega državljana demokratične države“. Ljudska pravica in Partizanski dnevnik se na vse mogoče načine trudita, da bi iz banditov napravila ljudi. Sam tov. Baebler se hoče izkazati kot pravi učitelj v vzgoji novega državljana. Tako je v 30. številki „Ljudske pravice“ napisal dolgo klobaso, ki konča z ničmanj kot tremi vrlinami, ki jih mora imeti bodoči vzorni državljan. Možatos!, čut odgovornosti in prosvetljenost. Tako torej je ta tollovajski poglavar cinično pljunil v obraz pošteni slovenski mladini, ki se zaveda borbe proti najhujšemu sovražniku naroda - kar jih pozna slovenska zgodovina - proti internacionalnemu komunizmu. Radi bi vedeli kako ta žido -- boljševiški propagator - vzgojitelj pojmuje te tri vrline, ki jih predpisuje svojim bandam; in vse to na demokratičen način. Mi smo takih komunističnih fraz že zelo navajeni; vemo celo, da se kralj Peter sam zelo boji, da bi mu Tito ne postal preveč demokratičen v vzgoji bodočega državljana; enako se tollovajski poglavar Tito celo boji, da bi pa Peter ne bil premalo demokratičen.

Zato se gori omenjeni vzgojitelj zateka k grškemu gordijskemu vozlu, ki ga Anglosaksonci rešujejo tam z ognjem in mečem, češ, kaj takega se slovenski OF ne more pripetiti. Slovesno obljublja, ko pravi: „Znali smo svoje vojaške uspehe izkoristiti do take mere, da se nam ni treba bati, pa četudi je naš gospodarski položaj težaven in pa napakice in napake naših funkcionarjev... kljub temu bomo zgradili ljudsko oblast, ki bo znala kljubovati vsem nevarnostim, ki jo še čakajo“. Po pravici povedano, mi ne razumemo, kaj je pravazaprav ta dični polslovenski čifut hotel povedati svoji druhalci in takozvanim aktivistom. Njemu so najbrže „gospodarske težave“ vse to kar delajo banditi vseh barv po naših hribih, kjer kmet stoka in skoro umira pomanjkanja, prevelikih dajatev in davkov; ko vsemu zadosti, tedaj ga še oropajo

KRALJ PETER IN TITOVCI

Ob priliki energične Petrove izjave proti Titu, njegovim sodelavcem in njegovemu režimu so se naši grmarji kajpak precej razburili. Kako se tudi ne bi! Kajti tisti, v čigar imenu -- kot so to samo vedno trdili -- so se borili „za svobodo in novo Jugoslavijo“, je kar naenkrat jasno in dovolj razločno povedal, da Jugoslavija, kakršno hoče Tito, ni drugega kakor republika v sklopu sovjetske komunistične države, katere pa on kot suveren nikakor ne more priznati. S t.m. je seveda komuniste označil kot tiste ilegalne elemente, ki jih je nekoč jugoslovanski kazenski zakonih preganjal prav tako, kot je preganjal zločince vseh drugih vrst.

Ko so naši komunisti ob tem novem in trdem udarcu od zgoraj nekaj časa presenečeni razmišljali, kaj naj storijo, jim je pa nenadoma prišlo na misel, da je najbolje, če začno z veliko kampanjo proti kralju. Zato se vsi njihovi mitingi in zborovanja vrše v tem smislu, zato je vsa njihova literatura prežeta tega duha. Če si ogledamo le nekaj številčk Partizanskega dnevnika, nam bo to kaj hitro padlo v oči. Tako prinaša št. 19 uvodnik iz beograjske Borbe, v katerem ožigosajo kralja Petra s fašistom. Ista št. prinaša na isti strani članek o protestu Primorcev proti kralju. Partizanski dnevnik št. 20 prinaša članek Demonstracije po vsej Jugoslaviji proti kralju Petru, v katerem

pišejo, da je v Beogradu manifestiralo 50.000 ljudi proti kraljevi izjavi. Partizanski dnevnik št. 21 prinaša Vilfanov uvodnik Atentat na jugoslovansko Primorsko. V njem Vilfan obsoja kralja kot rušilca narodne edinosti V isti številki in na isti strani je članek Resolucija AVNOJ-u, sprejeta na manifestacijskem zborovanju v Cerknem. Ker vemo, da pride vsaka številka Tolminskega glasu tudi v Cerkno, naj omenimo, da Cerkljanov na tem zborovanju sploh ni bilo, oziroma da tisti, ki so bili prisiljeni priti na zborovanje, sploh niso imeli prilike povedati svojega mnenja, ker so kar vse skupaj -- v imenu ljudstva in demokracije -- opravili komunistični komisarji. Partizanski dnevnik št. 26 prinaša uvodnik izpod peresa izprijenega malomeščana Bogdana Osolnika iz Novega mesta, pod naslovom Užaljeni in ogorčeni. Značilno v njem pa je to, da pisec sam priznava, da se Gorenjci ne marajo izreči proti kralju. Trdi tudi, da so tollovaji zaradi tega kraljevega ravnanja tako ogorčeni, da bodo jurišali v boj za Titovo Jugoslavijo, kar pomeni isto, kot da bi dejal, da bodo jurišali tudi v boj proti kralju. Partizanski dnevnik z dne 2. februarja, to je št. 28 pa prinaša tri notice, v katerih nam javljajo, da so celo jugoslovanski mornarji ter jugoslovanski izseljenci v Ameriki in Avstraliji protestirali kraljevi izjavi.

poslednjega kar še ima. So morda „napake“ samo to, da se pobivajo nedolžni in pošteni ljudje, da se ovajajo „izdajavci“, ki nimajo na vesti nič drugega kot to da so ostali verni in pošteni Slovenci, tudi tedaj, ko se je rdeči pedagog klatil in učil moriti ljudi začas španske državljanske vojske na strani rdečih. So samo „napakice“ to, da ste že itak izprijeno mladino vpepljali kot funkcionarje v novi državljanski red ljudske oblasti, da bi tem lažje služila nizkim nagonom in na korist rdeči internacionalni. Tovariši! to je dvorezna morala, ki jo učite in zasledujete na nesrečo slovenskemu narodu! Še več! Je to zločin, da ste vpregli v svoj izkoriščevalni voz že itak samo izkvarjeno mladino, ki naj

ouveljavlja vaše umazane politične spekulacije. Nič čudnega, da so ti „najboljši borci“ ravno največji strahopetci, ovaduhi, izprijenici in vsi izvržki naroda. Za to ni čudno, če jih rdeča „morala“ opeva kot izborne aktivistke, to so one vlačuge, ki po grmovju svobodno živijo in „svobodno“ odmetujejo plod tovariškega ljubimkanja. Narod je v vseh časih na take in enake ljudi pljunil in se zgražal nad takim življenjem in opsoval tako moralo z najgršimi imeni, v novem „demokratičnem“ redu se pa takim mladincem in mladinkam dajejo najvišja priznanja. Tudi mi sprašujemo upravičeno: Bo li res taka mladina „res lahko opravičila upe in nade“ našega milega slovenskega naroda?

Kuj me, življenje, kuj!

Tako je pel veliki slovenski pesnik Župančič:

„Če sem kremen, naj se iskrim,
če jeklo, bom pel,
če steklo, naj se zdrobim“.

Zaiskri se trd kremenc, pa ne počí, zazveni jeklo, pa se ne zlomí. Potrkaj malo krepkeje s svojim gorjanskim kazalcem na steklo! Počí, razleti se kakor balonček iz milnice, če pihneš vanj.

Ali so se veliki možje rodili vsi v kraljevskem brokatu in svili, ali so se vsi izlezli iz mehkega naročja dojlj in takoj zadivili ves svet? Koliko velikanov se je rodilo v dragocenih knežjih zibelkah? Koliko pa jih je v zamazanih srajčkah tekalo okoli revnih bajt, pa so si utrnili svečo pod nosom in stopili v življenje. Kresale so se iskre, ko so zadeli ob zlobo sveta, toda zlomilo jih ni. Stokrat so morali skozi ogenj trpljenja, pa je vsakokrat še močnejše odjeknil njih glas v svet. Prav zato so postali veliki, ker so znali premagati težave življenja, ker so znali preplezati ovire na poti do cilja.

Ali je veliki rimski imperij zrasel čez noč? Kaj mislite, da je Bog rekel: Bodi in že je bil v vsej svoji veličini. Ne, nasprotno! Silni Hanibal, Kartazan, se je lepega dne pojavil s svojo do tedaj še nepremagano vojsko pred vrati samega Rima. »Hannibal ante portas!« (Hanibal pred vrati!) so prebledeli Rimci, toda klonili niso. Premagali so ga in zavladali nad vsem svetom.

In ti ubogi slovenski narod, tisočkrat ranjen, v trpljenju izkušen? (Iv. Cankar.) Stoletja so te tlačili, pa te niso strli. Od vseh strani so stegali roke po tebi, a nisi klonil. Zagrebel si pridne roke v svojo zemljo, usta pa so šepetala vročo zaupno molitev, preprosto in iskreno, s srcem in besedo po slovensko. In prav zato si ostal. Zato si zdržal, ker si bil trd, pa pošten, ker si ljubil svojo zemljo, svoj jezik in svojega Boga.

V uri gorja ne klonemo

Danes preživlja naš narod najbridkejše ure svoje zgodovine. Danes izgleda, da sta se zemlja in podzemlje zaklela, da nam iztrgata našo zemljo, da nam iztrgata naš jezik in našega Boga, vse, česar smo se oklepali, ko smo kljubovali v viharjih neizprosne

Ne maramo govoriti o tem, koliko laži in potvorb prinaša Partizanski dnevnik, tudi ne o tem, kako je naš narod razporežen proti kralju Petru, kajti to vsak posameznik zase najbolj ve, dovolj je, da povdarimo, da so ti isti ljudje, ki so pri nas začeli satanski boj za komunistično revolucijo, v začetku svojega zločinskega dela najbolj izrabljali kraljevo ime, kajti sicer ne bi bili nikdar zapeljali in zvodili toliko ljudi. Dovolj naj bo, če še predstavimo, da danes isti ljudje obsojajo istega kralja na smrt. Koliko pa jim bo ta obsodba po zmagi evropskega protikomunističnega bloka koristila, si tudi lahko predstavljamo.

zgodovine. Mar bomo klonili sedaj, ko smo se prerili do vrat v novo življenje, ko smo dospeli iz ječe na prag v svobodo. Ne, to se ne sme zgoditi! Naši dedje, ki so prelivali kri za svoj dom, bi se zganili v svojem mirnem snu pod rušo, če bi mi, njihovi sinovi, poginili kot narod mehkužnežev, za življenje nezrelih, če bi se naš narod zdrobil pod udarcem kot kos nemarnega stekla.

Ne bo se, ne bo nikoli! Še je moč v našem rodu. Dokazal jo je in jo bo še. Dokazal je, da je kremen, ob katerega zaman udarja komunizem. Zaiskri se, pa se ne zdrobi, razžari se, pa postane še trši.

Komaj je minilo dobro leto, ko je po vseh dolenskih gričkih gospodovala peterokraka zvezda. Marsikdo se je stresel v obupu: konec, podlegel je slovenski narod, podlegel za vedno...!

Minilo je leto. Dolenjec je dvignil svoja silna pleča in udaril s svojo trdo roko. Spet je zavibrala slovenska zastava po dolenskih gričkih. »Niso se dali kremen so,« se je začudil svet.

Minilo je leto. Tudi Gorenjec se je zavedel, da je prišel njegov čas. Udaril je in rdeče zvezde so se morale poskriti v najtemnejše gozdove. In pokazal je s tem, da je vreden sin svojih očetov - trd kot robovi Triglava.

In Primorec? Mar ni on vsaj tako junško prenašal vse burje v zgodovini? Ali ni zrasel na kraških čereh? Je, in prirasel je k njim. Ni ga opalil topel veter z juga, trpka burja mu je pela robato pesem okoli ušes. Zato je prazno upanje, ki ga gojijo komunisti - tolovaji: Primorec ne bo udaril. Bo, bo! Je že in še bo!!

Spoznanje nas dela junake

Spoznal je, kdo mu leze na vrat, dobro ve, kdo se mu je vsesal v kri. Ne zanaša se več na nikogar, sam bo opravil. Prežalostne izkušnje zadnjih let in desetletij so ga izučile, naj se nikoli ne zanaša na druge. Zdaj nič več ne verjame obljubam o zlatih gradovih in o zlati svobodi. Zato je sam prijel za puško, da si bo sam vzel, kar je njegovega. Ne zanaša se ne na komuniste in ne na Ruse, pa tudi ne na strice iz Amerike.

Res, danes smo tudi Primorci prišli do spoznanja, da ne gre drugače, kot da sami zagrabimo za orožje in očistimo našo zemljo komunistične golazni, ki nam je prinesla toliko gorja... Vedno v večjem številu prihajamo k domobranecem, vedno več se razočaranih vrača od tolovajev. Spoznali smo namreč, da pomeni OF uničenje za naš narod, toliko obrekovano domobranstvo pa vemo, da je edini borec za našo bodočnost. Zato smo pustili svoj dom in svoje drage in prišli za puške, ker ne maramo biti slabši od drugih.

Da, Primorec je spregledal in še spregleduje. Že je udaril, pa bo še silneje udaril. Dokazal je, da ga sape z juga niso pomehkužile, da zna še kljubovati tudi najsilnejši burji.

Zato, komunisti in drugi v OF, sprijaznite se s tem dejstvom. Odklenkalo vam je, odklenkalo!

REGENTSKI SVET

Peter II. Karadjordjević je klub temu, da so Titovi pristaši v Londonu z vso silo pritiskali nanj, imenoval v Jugoslovanski regentski svet druge ljudi, kot pa jih je predlagal Tito. Imenoval je namreč Srba Simovića, Hrvata Šuteja in Slovenca Srneca. Ta je od vseh treh tudi edini, ki ga je prav tako predlagal Tito. Zdaj pa se je iz Beograda oglasil Tito, češ da tega regentskega sveta ne prizna, kajti kralj da ni imel prav nobenega vzroka imenovati druge može, kot jih je predlagal on. Tako sta kralj in Tito neredila vsak s svoje strani nov korak, ki pa je prepad med njima povečal v nedogled. Tito je pri tem seveda cinično izjavil, da pač razume, da se tudi kralji borijo za svoje prestole, kralj Peter pa je s tem svojim ravnanjem ponovno potrdil, da nikakor ne mara komunistične Titove Jugoslavije.

Ministrski predsednik Šubašič se je vsled tega novega spora odločil, da ne bo zapustil Londona in se podal v Beograd, dokler ne bodo vsa vprašanja o odnosu med Titom in kraljem rešena.

Ena za Tolmince

Partizanski dnevnik št. 21 z dne 25. januarja prinaša na strani 2. pod naslovom »Iz naših krajev« tale nad vse zanimiv sestavek:

»Tolminsko: Tolminski gospod dekan noče krstiti otrok tistih družin, ki imajo koga od svojcev pri partizanih. Vsak kristjan naj sam razsodi, ali je to res pravi dušni pastir! Duhovnik, ki bi moral biti vsem vernikom enako skrben oče, odteka krst nedolžnemu novorojenčku! - Globoko so zabredli duhovniki pod švabskim varuštvo. M.«

Dostavljamo samo tole: Vsak pošten Tolminec naj sam razsodi, koliko je resnice v tem podlem komunističnem blatenju, in naj mu bo ta drobn primer za vzgled, kako je vse, kar komunisti govore in pišejo, nesramna laž. Iz tega drobnega primera naj se tudi nauči, kaj bo odslej še verjel »osvoboditeljem« in kaj ne. V laži so bili spočeti, v laži delajo in z lažjo na ustih hite svojemu poginu naproti!

Gospodarstvo pri tolovajih

Tolovaji so samo v selško-poljanskem okraju, ki je po njihovem mnenju tako »pasiven, da ne pridela niti toliko, da bi pošteno preživel svoje ljudi...« tako bremo v Partizanskem dnevniku št. 14, poropali ubogemu ljudstvu samo v mesecu decembru lanskega leta 335 glav živine, 59 prašičev, čez 89 kvintalov krompirja, 24 kvintalov fižola - ter 16.479 kg. zelja in repe. Poleg tega so naropali 1300 kosov obleke, 907 kosov perila, 160 rjuh, 85 parov čevljev in celo 16 nabrbtnikov.

Goričani in Tminci! Bodite ponosni na te hrabre uzmoviče in z velikim hrepenenjem jih pričakujte, kajti te številke vam dovolj zgovorno povedo, kaj je še potrebno, da bo narod prosteje in svobodneje zadihal v novem rdečem paradizu!

Po Evangeliju...

„Spreglej!“ (Luk. 18., 42.).

Žalosten p gled: Slepec sedi kraj pota in prosi ubogajme. Ko mu povedo da gre mimo Jezus, začne vpiti: Usmili se me! Nič se ne zmeni za ljudi, ki ga svarijo, naj molči in ne moti Učenika in množice, ki ga poslušajo. Brez vsakega človeškega obzira, naprej prosi: Usmili se me!

Mnogo slepcev je tudi dandanes. Ne govorimo tistim ki trdijo, da vse jasno vidijo, da so edini na poti resnice. Vsaka beseda takim bi bila podobna semenu, ki je pudlo poleg ceste. Njih pot je začrtana, začrtal jo je njih trdovratni napuh. Ta pot pelje preko laži in zmot, krivic in nasilj v neizbežno pogubo. Slepci so in slepce vodijo.

Mislimo pa nekaj povedati tistim slepcem, ki bi se radi prikopali, v teh časih splošnih zmed, do luči jasnega spoznanja. Takim nekaj navodil:

1. — Prvi pogoj, da jih bo osvobodila resnica, je ta: da se z vso resnostjo zavedajo, kako velikega pomena je živeti v resnici. Saj če se držim napačnega načela, je napačno vse, kar sledi iz tega načela. Če je bolna korenina, so bolne tudi veje in poganjki. Poglavje torej o resnici ali laži, o življenju na pravi ali napačni poti je silno in usodno: Od njega je odvisno pravilno ali krivično mišljenje in delovanje tvojega sedanjega in bodočega rodü.

To pravilo noj si zapomnijo zlasti tisti, ki v svoji nemarnosti in nemožnosti trdijo: Vseeno je, kdo ima prav in kdo ne, samo, da konča vojna.

2 — Iz prvega pogoja nujno sledi drugi: če je vprašanje o resnici tako silnega, življenjskega pomena, potem je treba tudi nekaj žrtvovati za spoznanje te resnice, treba jo je iskati tudi z velikim trudom in naporom, z veliko vstrajnostjo in dosledno značajnostjo, da nam bo potem tem slajša in prijetnejša, kadar jo dosežemo.

To bodi povedano zlasti tistim, ki nič ne storé, da bi spoznali resnico: Nič ne mislijo in ne sklepajo, nič ne berejo in ne povprašujejo, nobenega pametnega človeka ne poslušajo in ne vpoštevajo, nič ne molijo.

Namesto, da bi se oni potrudili k resnici, čakajo, da se resnica skloni k njim, da jih prav pošteno vdari po glavi ter jih prepriča.

Žalostna resnica o komunizmu je na tak trd način že mnoge prepričala in še jih bo.

Grenka seveda je ta šola preiskunje, toda zelo učinkovitä. Na vsak način je potrebna njemu, ki noče iskati resnice za ceno vsake žrtve, in njemu, ki je modrim naukom глуh.

IZ ZUNANJEGA SVETA

Iz po sovjetih zasedenih dežel. „Manchester Guardian“ piše, da je bodočnost Evrope odvisna ne le od konference treh, ampak tudi od osvobojenih dežel. V svetovnem časopisju se na dolgo in široko piše o dogodkih v Franciji, Belgiji in Grčiji, ki so prav tako važni kakor dogodki na bojnih poljanah. Toda kaj se dogaja v deželah, zasedenih od Sovjetske zveze? Nihče ne ve ničesar. List pravi, da ta molk in nevednost o teh deželah izvirata od tega, ker je Sovjetska zveza zaprla vrata vsem zavezniškim dopisnikom, da more tako čisto neovirano in svobodno nadaljevati s svojimi zločini.

Čez dva dni sva opravila z g. kaplanom pogrebne molitve nad svežim grobom mladega življenja.

Po ovinkih sem zvedel, da so nam ponekod očitali našo brezbriznost, češ, da se nismo dovolj in pravočasno pobrigali za dostojen pogreb. Če bi pa padel kakšen belogardist, da bi ga gotovo pokopali z vsemi častmi. - Tako je nekdo rekel. In še strahopetec da sem, ker nisem oznanjal tudi ure, ko sem oznanjal sveto mašo zanje.

Nikoli nisem mogel razumeti ljudi, ki s tako lahko gotovostjo obsojajo vse in vsakega. In taka sodba je velika napaka med nami in usodni začetek prerakanj in sovraštva.

17. I. 43.

In vendar mora biti v fari nekdo, ki seje seme sovraštva do vere; in so ljudje, ki to seme sprejemajo, kot da bi bilo kleno zrnje. Ali je mogoče, da so ljudje, ki se spodtikajo nad vladajočim Papežem Pijem XII?

26. I. 43.

Zakaj so ljudje tolikokrat žalostni? Zakaj sem i jaz pogostokrat tak? Ker ljudje

LONDON

Velik del londonskega časopisja, izvemši seveda levičarskega, se je postavil precej odločno proti zločinskemu početju Sovjetov v zasedeni Poljski, v Bolgariji, v Srbiji in v Romuniji.

GRČIJA

Doslej so odkopali že dvanajst tisoč trupel, ki so jih z vso bestialnostjo pomorili grški uporniki. Člani angleške komisije, ki so bili priča pri izkopu teh nedolžnih žrtv, so se zgražali nad nečloveškim ravnanjem komunistov. Grški komunisti so, prav tako, kot to delajo naši komunisti, žrtvam, predno so jih mučili, zvezali kar z žico roke na hrbtu.

POLJSKA

Begunska poljska vlada v Londonu je poslala Churchillu in Rooseweltu spomenico, v kateri ponovno protestira proti ravnanju boljševikov napram poljskemu prebivalstvu. V spomenici opominjajo ta dva državnik, češ da je tista Evropa, ki je šla zanju in z njima v boj, danes od njiju takorekoč prodana. Sklicujoč se na najosnovnejše človečanske pravice zahtevajo begunski Poljaki v tej spomenici, naj Anglija in Amerika vendar enkrat dokončno spregovorita tudi besedo o Poljski.

MOSKVA

V Moskvi so izdelali nov načrt za takozvano Balkansko konfederacijo, v katero naj bi bila vključena Srbija, Romunija, Bolgarija, Albanija ter dve novi državi, to sta Macedonija in Epir. V Londonu niso k temu načrtu še ničesar pripomnili.

KONFERENCA TREH

Po zadnjih poročilih so se sešli poglavarji zavezniških držav te dni nekje ob Črnem morju. Poznavalci razmer trdijo, da se bodo imeli marsikaj pogovoriti in se bodo verjetno tudi malo grdo pogledali. To predvsem zato, ker imajo prvič v svoji sredi tudi Stalina, ki pa s svojim samovoljnim in nasilnim ravnanjem nikakor ne more iti v račun angloameriške politike.

Iz Bnevnika pok. g. Ladota Piščanca

1. I. 1943.

Zaključil sem prvi dan leta s tipičnim razpoloženjem našega časa. Bil sem globoko potrč radi razdvojenosti teh dni. Prisluhneš na levo in ti zagovarjajo eno, poižveduješ na desno in ti pridigujejo povsem drugo. Resnica pa je vedno le ena, kot je le ena morala. Do te jasne resnice bi človek silno rad prišel. Tako nagosto se spominjam tega, kar mi je rekel Joža:

Ne hodi ne na levo ne na desno, pridiguje pa ljubezen. - Sovraštvo rodi sovraštvo n le ljubezen bo rodila ljubezen.

6. II. 43.

Na dan sv. Štefana mučenca so ležala na pokopališču pred cerkvenim vhodom tri mlada trupla. Strašno so bila razmesarjena, so pravili tisti, ki so jih hodili gledat brez potrebne zavesti. Jaz jih nisem šel gledat, in takih je bilo malo. Na dan sv. Janeza jih je pokopal grobar sam; brez krste jih je vrgel v skupen grob, brez pesmi zvonov in brez molitve so se zarili pod zemljo.

so vse preveč postali zastrupljena gnezda sovraštva. Drug mimo drugega gredo, pa si ne privoščijo odkritega pogleda, ne dajo si tople besede: kot kos ledu jim leži beseda v duši in jo pretvarjajo v ledenico mesto v vrt ljubezni.

Mogoče izhaja tudi od tu moja želja po begu iz sveta... Pa bom moral le ostati med svetom in kot sonce tajati led premnogih src in klicati vanje pomlad.

28. I. 43.

Že par dni me lomijo kot nekakšni duhovni krči. Dve grozni misli sta v moji duši: sovraštvo in ljubezen. Vse, kar prijemam, kar čitam, vsak človek, ki ga srečam kjerkoli, mi vpije ali o eni ali o drugi. Od časa do časa me spreleti groza — pred preteklim, sedanjim, bodočim...

Berem „Brate Karamazove“ in sv. Evangelij po Mateju. Tolažita me in večata moje muke.

Danes smo pokopali tri mlade vojake, ki so bili ustreljeni v Zakrižu po partizanski mitraljezi...

(Dalje prlihodnjič.)

ZANIMIVO ZA VSE

BREGINJ. — Nekaj domobrancev iz Kobarida je obiskalo Breginj. Med njimi je bil tudi nekdo, ki je bil pred letom dni prisiljeno v grmih in se je z grmarji potikal tudi po Kotu. Zato je še poznal marsikatero Breginjko, med njimi tudi Marijo Burjankacovo. Takole jo je pozdravil: O Malajka!... Pa kaj se delaš, da me ne poznaš več. Počakaj malo, no!... Saj si nas lani tako rada imela, ko smo se zbirali v tvoji hiši in si se ti najbolj navduševala za komunistično svobodo. Tako je, tako, vsi zagovorniki in podporniki zločinske OF! Tisti naši fantje in možje, ki zaradi te OF trpijo, a jo vi hvalite in poveličujete, oni sami bodo nekoč vaši tožniki in pravični sodniki.

RAVNE PRI TOLMINU. — Pri nas in deloma v Zalazu je nastanjena že več časa močna brigada tolovajev, sestavljena iz vseh mogočih narodov sveta. Tukaj jih hudo pritiska mraz, za jesti jim tudi primanjkuje, saj naše vasi so morale celo v mirnih časih nakupiti veliko hrane, da so lahko shajale čez leto. Toda ti tolovaji se vendar zadržujejo tukaj in čakajo ugodnega trenutka, da bodo zasedli Tolmin, Gorico, Trst, Čedad in Tržič. Zato se z bolešno naglico pripravljajo, da bi v tem hudem mrazu prebredli Sočo! Ljudem pa pravijo, da je to v interesu čim prejšnjega miru, reda in svobode. Ker jim 15. januar ni prinesel zaželenega uspeha in konca, hitijo sedaj govoriti: Konec se bliža! Do 20. januarja je bil zadnji rok za oddajo orožja.

Mi pa se vprašujemo, kako neki bomo preživel to zimo, ko imamo na grbi kar celo brigado, ki nam vsak grizljaj sne izpred ust. Saj celo orožje in municijo od nas zahtevajo. Žalostno je tudi, da vlačita brigada s seboj precej žensk - tovarišic. Nič čudnega, da kmetje pri pobiranju listja in drv najdejo sem pa tja zavržene novorojenčke, ki jih nečloveške matere zavijejo kar v „Partizanske dnevnik“ in jih pustijo v kakšni grapi ali pa zataknejo za štor. Zgodilo se je zadnjič, da so naši otroci kar dva taka novorojenčka skupaj. Eden od njiju je bil že mrtev, drugi pa še živ.

Da, srečen narod! In konec se bliža — pa ne konec vojske — ampak konec naroda, ko s takim osvobodilnim delom hiti ne k svobodi, redu in miru, temveč v samomor!

DOL pri KALU. V našo malo vasico sta se zatekla dva mlada štajerska fanta, tolovajska ubežnika. V vasi imamo samo dve družini, ki sta rdeče pobarvani in nesreča je hotela, da sta se ta dva fanta zatekla ravno tje. Ti so jih seveda izdali in izročili VDV. Kaj je VDV naredila z njima si pač lahko mislimo imena teh dveh rdečih družin pa si bomo zapomnili in jih ob priliki povedali naprej.

LIVEK. Tovariši so prepovedali slovensko ljudsko šolo. Svoboda narodu!

ČEZSOČA. Naša sorojakinja Angela Košmidarjeva se je poročila s politkomisarjem Dankom. Poroka se je vršila v Brdih kar pod smreko po vseh pravilih „svobode“. Čestitamo! Morda bomo kmalu slišali vesel dogodek: Svobodi se je rodil prirodek.

ŠT. VIŠKA GORA. — Dragi Tolminski glas! Dolgo sem iskala prilike, da bi Vam mogla sporočiti iz naše vasi kaj novega. Kako so nas zadnjič obiskali domobranci in Nemci in kako brzopeto so tolovaji hajkali, to vam je že znano. Povedati vam moram, da je samo bolničarka, ki je strelja premrlim in ozeblim potepuhom v Jernejkovi hiši ostala v vasi in se potuhnila. Domobranci seveda niso vedeli zanjo. Sedaj se hvali kot junakinja, češ — to sem jih potegnila! Nekaj dni ji je od veselja kar srce poskakovalo.

Padel je stari bandit Makuc Ignacij, po domače Rinkov. Vsi smo se zopet oddahnili in zahvalili Boga. Sedaj pa straši po naših gorah drug tak tolovaj, Peter Ozebek, po domače Skalar. Ta nam je znan kot bivši badoljanski ovadah in mnogi ljudje še sedaj niso pozabili, kaj vse so morali pred leti pretrpeti zaradi njega. Osvobodilna vojska ga je vzela za intendanta ter mu tako dala priliko, da še naprej gloda in stiska ter obira iste ljudi, ki jih je prej ovajal badoljancem. Če bi domobranci šli pogledat še malo naprej proti Dabru, bi utegnili najti v neki raztrgani hiši marsikoga naših vodilnih, ki se tam zbirajo.

Pobegli domobranec Rijavec Tone se je preselil na Police in pase tam tri ukradne konje. Kakor se vidi, ta stari tiček še sedaj ne mara opustiti kupčije s konji. Ljudje pripovedujejo, da je zelo obupan in hodi od hiše do hiše beračit, da dobi kaj za pod zob. Zaupnim ljudem pripoveduje, da je že vsega sit in naveličan, ker tako dolgo ne mara biti konec vojne, kaj šele, da bi tolovaji zmagali.

Dragi Tolminski glas! Vedi, da je v naši vasi veliko takih, ki te željno pričakujejo in radi berejo. To povem zato, da ne boš mislil, da je naša vas rdeča, četudi imamo še nekaj takega gnoja. Zato le korajžno piši in nam pomagaj, da ga bomo čimprej skidali.

ČIGINJ. Na Čiginju se tudi jasni, Čiginj postaja iz rdečega moder. Eksplozija streliva na Kozarščah, ki so jo povzročili tovariši, je potreskala vse šipe čiginskih oken, marsikatero hišo pretresla do temeljev in marsikateremu spečemu in o rdečem raju sanjajočemu terencu je zmetalo ves stropni omet na butico. Lahki se zdaj norčujejo, da smo dobili „regalo“, Nemci niso pri tem ničesar dejali, mi pa smo videli, da drugo jutro le še ni bilo konec vojne. Seveda morajo sedaj poleg nespametnih tudi pametni Čiginjci znašati skupaj šipe, če hočejo, da ne bodo v najhujši zimi skozi razbita okna in raztrgane strehe gledali, kako ponoči migljajo zvezdice in mežikajo „zaposlenim“ Čiginjcem svoj šlek, šlek z neba.

Zdaj pa še to: Dolgopeti Uhenč in prav tako dolgi Kerlc Kapin in z njima komisarka Justina Podliparjeva obveščajo tovariše na Rutih, kadar se bliža nemška ali domobranska patrola.

Čiginjski vidamac (vedomec)

MIREN. Poročali smo že, da nameravajo tovariši izvesti mobilizacijo mož in fantov do petdesetega leta. Dne 17. I. so raznašali pozivnice, možje in fantje pa se sploh niso prijavi, razen redkih izjem.

MEDANA. Že dolgo je OF pri nas hiral. Nič niso pomagale težke injekcije: Davki, mobilizacije, tekmovanja itd. Toda pretekli teden je naša OF doživela krčevit napad. Roka pravice je dosegla njen „brlog“ in njeno „ministrstvo“.

Ne spravljenja z Bogom in ne z ljudmi umira naša OF še bolj sramotno, kot pa je prišla na svet.

Za njo žalujejo tovarišice: Gasurjeva — predsednica, Pepalneva — komisarka, Grosava — dohtarca in njena družina, cel regiment Movijavah, brezposelna Pina Kosova in druge.

Žalujoči ostali dolžijo norega Jožefa od Perine, da je on vse izdal.

Ljudje božji! Kako more tako nor človek narediti tako pametno delo!

Morda v Medani ne vedo, da se je v soboto 13. januarja predal Nemcem vojaški referent tov. Danilo? A kljub vsemu je menda še ostal kak ptiček, ki bo šel gnezditi na Dugo ali v vas. Ne bojte se, Medanci, ostala vam je Vaška zaščita. Ti vam bodo že znali skrbno ščititi kurnike. Saj vsi vemo, kako dobre večerje si znajo pripraviti Abešinec, bivši financ Guido, Bik iz Gradiča, pobegli italijanski vojak in tolovajski shajkanec Mirko ter zločinski Belica.

✗ **GRAHOVO.** Pred kratkim je v domobransko in nemško zasedo padel cel tolovajski vod, ki je štel 24 tovarišev. Po kratki in ostri borbi je sedemnajst komunistov obležalo na terenu, ostalih sedem pa je bilo zajetih. Zaplenjenih je bilo sedem težkih strojnic in nekaj lahkih ter pušk. Za ta lep uspeh moramo biti hvaležni grahovskim domobrancem in zlasti njihovemu požrtvovalnemu poveljniku, poročniku Žnidaršiču.

CERKNO. Prišlo je do neljubega incidenta med laškimi in slovenskimi tolovaji. Ljudje pripovedujejo, da so laški komunisti sklenili, da se pomaknejo proti jugu, ker se boje, da ne bi prišlo do odkritega spora.

REZIJA. Rezjani nočejo več dajati živeža tolovajem ter jih na svoj način preklinjajo: „Maladuna!“

KOBARID. Domobranci so zajeli na Livku dve tovarišici, eno iz Svinj, drugo iz Livka. Prva je tovarišica Nada (Kanavec), ki je bila v SKOJ-evski šoli v Beli Krajini. Pri njej so dobili mnogo zanimivega materiala.

BUKOVIČA. Tolovaji zelo živahno delujejo in se z vso paro pripravljajo na drugi kongres ZSM. V proglaših naznanjajo ljudem nevarnost, ki preti NOV, če je ti ne bodo podprli z vsemi silami. Od delavcev zahtevajo polovično plačo, od drugih pa živež in obleke.

GORICA. V bližini Gorice imajo grobarja, ki je tako zelo narodno zaveden, da ne mara biti niti pri pogrebu „kakega belogardista“, ker se pač boji, da si ne bi umazal svojih čistih rok. Že za dva taka primera vemo. Na uho mu povemo, da kadar pride konec in z njim prava svoboda, takrat šele se bo pokazalo, da njegove roke le niso tako čiste, kot to sam misli, in ne bi ga radi spominjali, kakšne neprijetnosti bo imel zaradi svojih „čistih“ rok.